

ויחף... אם היהודי הלך בשוק ופגע בישמעאל והלך לימינו אמר לו אישמאל, ר"ל לך לשמאל. ואם נגע בו או נכשל בו ובפרט אם טינף את בגדיו ומנעליו קם עליו והכהו מכות אכזריות פצע וחבורה, ומיד העמיד עליו עדים אשר היהודי קללו באמונתו... אזי קמו הרבה ישמעאלים... והכוהו עד כמעט שלא נשאר עוד נשמה בו, ואחרי כן נתנוהו בבית הסוהר בענויים קשים. כשהלך יהודי בשוק ביניהם, זה זרק לו אבן כדי להמית ^[2,24547 תנ"ך] וזה משך בזקנו, וזה בפאת ראשו וזה ירק בפניו, ויהי למשל ולשנינה ביניהם. והיהודי האומלל ירא לנפשו מאד לאמר להם מה תעשו, פן יכנו נפש, אך ברח לנפשו... והצדיק עליו את הדין ויהיו בעיניו יסורים של אהבת אה"ק. היהודי כשהלך לקנות איזה דבר מישמעאל ושאל בכמה המקח של זה החפץ ואמר לו בכך וכך, אם אמר לו היהודי פחות מעט כדרך התגרים, מיד חרק עליו שינו וירק בפניו, והכהו מכות אכזריות עד שהוכרח ליקח החפץ בזה המקח שאמר לו. משפחה אחת ישמעאלים יש עוד היום בירושלים הנקראים "באשעטיס", והם מיוחסים הישמעאלי... דרכם היה כשהיו צריכים לישא איזה משא מהשוק לביתם המתונו עד שראו איזה יהודי – יהיה אפילו זקן ועשיר ות"ח לא הבחינו, והכוהו עד שהוכרח לשאת המשא על כתפיו עד ביתם והי' כצחוק בעיניהם ^[2,24547 תנ"ך] 12."

נוסע נכרי, שסייר בארץ בשנת תקפ"ד, מספר גם הוא על סבלות האשכנזים הראשונים בירושלים:

מצבה של ירושלים עלוב באמת, והיא נאנחת תחת עול העריץ. וביחוד אותו מעמד היהודים שהתחילו בראשונה לבא ירושלימה לפני שמונה עשרה שנה בערך, מחוץ לארץ, יהודים שבאו למות בארץ אבותיהם, סובלים מעלבונות יום יום, ומתעללים בהם ללא בוש וללא שום רגש אנושי, מעלימים עין מהפירמאנים ¹³ שלהם, ואין הם יודעים למי לפנות

12. שערי ירושלים, למברג תרכ"ו, שער חמישי. מעשה כעין זה – שהערבים כפו יהודי נכבד לשאת את משאם – אירע פעם לגאון רבי ישעיה ברדקי, חתנו של ר"י משקלוב. ר"י ברדקי עמד בראש עדת האשכנזים בירושלים. נפטר י"א חשון תרכ"ג ובשעה שהובילוהו לבית העלמין העיד הגאון רבי משה יהודה ליב מקוטנא שראה עמודא דנהורא המלווה את מטתו (תולדות חכמי ירושלים, ג, ע' 227-229, גליס, מדמויות ירושלים, ע' מו"נ).
13. כתבי זכויות מאת הסולטאן התורכי.